Skjernøyposten

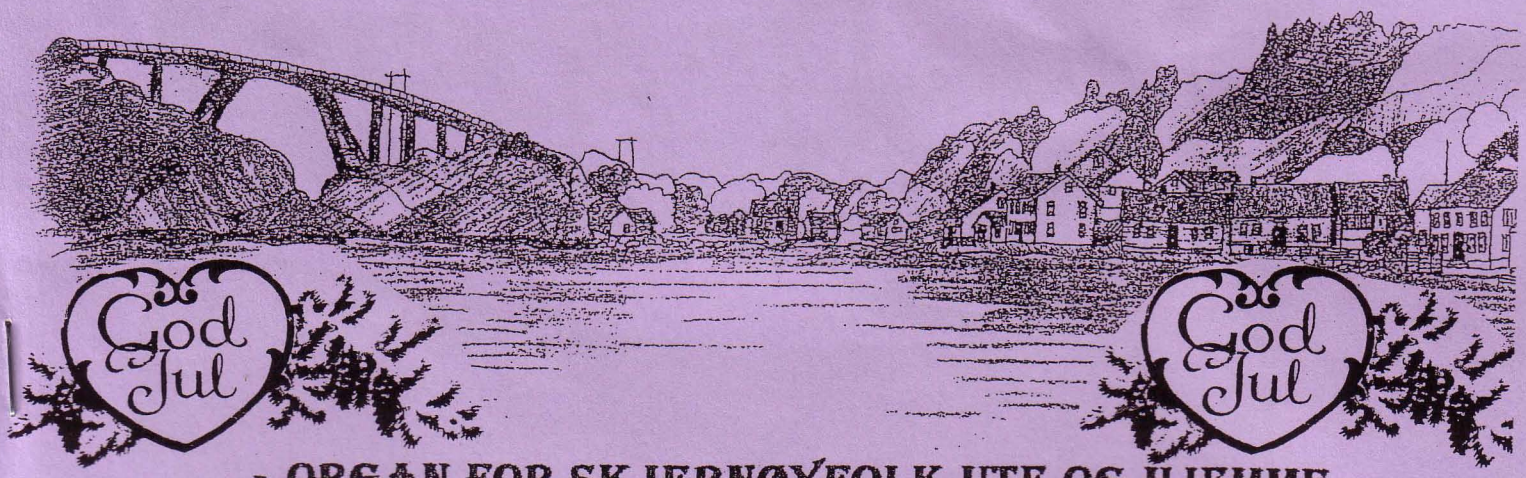

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME -

Nr.4. Julen - 2003 35. år

JULETORSKEN.

I årets julenummer slår vi et slag for juletorsken, vårt lokalsamfunns mest tradisjonelle julaftens festmat.
Den omgir seg med mer spenning og usikkerhet enn de fleste andre julaftens menyer, den må nemlig være fersk, og kan ikke anskaffes og puttes i frysen lang tid i forveien, som de fleste andre julemenyer. Den kommer ikke i plastpåkledning, og finnes ikke i supermarkedet. Sør-lendingen er jevnt over svært kresne når det gjelder juletorsk, og mange står gjerne i kø på selve julaften for å skaffe seg helt prima vare.
Hva er så helt prima vare. Noen ønsker stor fisk 6-8 kg, andre holder en knapp på 3-4 kg. Er taretorsken, den røde, den brune, eller den grå dypvannstorsken best, det vil det nok alltid være litt diskusjon om. Men den skal i hvert fall ha forholdsvis lite hode, og ikke for lang hale, og aller helst med hvit lever og rogn. Etter slakting og oppskjæring i stykker bør den ha minst 2-3 timer i rennende vann, for å få den rette konsistensen, før den nærmer seg gryten. En del synes hodet er prikken over i-en, og tegnet på at du er en fullbefaren hodespiser er at kun beina ligger igjen når du er ferdig. Tilbehøret til juletorsken er for de fleste nokså enkelt, med kokte poteter og smør, noen bruker også andre grønnsaker
For den yngre garde er normalt ikke fisk det som forbindes med den helt store festmaten, og en god del familier har variert meny på julaften, for at alle skal være fornøyde.
Svært mange i vårt lokalsamfunn og langs Sørlandskysten fisker sin egen torsk til jul. Og det er ikke så ganske lite prestisje i å kunne servere sin egen juletorsk. Til dette brukes i dag mest trollgarn, men noen fisker også med ruse og bakkeline.
Juletorsken har alltid hatt en del konkurranse på julaften, lutefisken har i alle år hatt sine trofaste tilhengere, men i de senere årtider er nye kommet til, ribbe, pinnekjøtt og den aller nyeste er kalkunen.

Forfatterens kone Lise med to fine eksemplar av arten.

Men jeg slår et slag for juletorsken som den aller ypperste, lett fordøyelig er den også, selv i store mengder, i en ellers fet juletid.
Fisket etter juletorsken kan være både en sur og kald fornøyelse, når gradestokken kryper under null og kulingen uler fra øst. Men det kan også være stille, klare vinterdager, med en kortvarig, men vakker desembersol. Det er julestemning i lufta når en setter kursen mot de ytterste holmer og skjær lenge før dagslyset har meldt sin ankomst. Kanskje skimtes noen tente utejulelys i den mørke desembermorgen. Så følger noen spennende timer med mye tang, krabber og berggylte, før kursen settes mot land, og forhåpentligvis med noen fine juletorsk rullende rundt i kummen.
"Så e an redda i år au." God juletorsk. Evert Knutsen.

Glimt fra årets hummerfiske.

17.oktober var det skolefri og en flott oktoberdag, og da var vi selvsagt ute og trakk teinene. I Færøysundet traff vi forfatteren av fiskenytt, nemlig Georg, og han hadde med seg 2 staute karer, Nikolai og Truls Dyrstad. De hadde fått 5 hummer til da, og de var veldig fornøyde.

Janne.

På bildet nedenfor ser vi John Olav Knutsen 10 år med de to første hummere som han har fått i sitt l
Han fisket med egen teine som han egnet selv.

Skjernøyposten.

- ORGAN FOR SKJERNØYFOLK UTE OG HJEMME -

Redaktør: Sigurd Aalvik, tlf. 38 26 86 11
I redaksjonen:
Georg Walvick, tlf 38 26 86 36
Norvald Jenssen tlf 38 26 86 75
Evert Knutsen tlf 38 26 86 86
Janne Knutsen tlf 38 26 85 86
kasserer.

Adr.: Skjernøy, 4516 Mandal

Bankgirokonto: 7877. 06. 62604

E – postadresse: skjposten@c2i.net

Kontakt i USA: Mrs. Agathe Tompson
865 Buck kd., Stone Ridge.
N.Y. 12484. USA. . -.

Abonnent pris pr. år kr 60. -. USA $ 10

Litt Fiskeprat.

Først litt om hummerfisket, som ser ut til å være i fremgang. Noen har fått over dobbelt av hummerfangstene fra i fjor.
Nå er det bare tre yrkesfiskebåter igjen som fisker hummer med fra 40 til 80 teiner, pluss 12 – 15 hobbybåter som også fisker hummer her fra øya. Hummerfangstene på enkelte av disse er nærmre 100 hummer i bare 20 teiner etter 3 – 4 ukers fiske. Det er over dobbelt av fjoråtets hummerfangster. Det er også mer småhummer, så en ser kanskje en lysning etter mange svarte hummerår. Hummeren har vart jevnt over små i år, mest størrelsen en til to cm over minstestørrelsen på 24 cm. Veldig lite av stor hummer. Så vi får håpe at en ny generasjon hummer er i anmarsj.
Fint vær og ingen teinetap i år.
Pris til fisker kr 200 – 230 pr kg.
Ellers har det vært dårlig med fisk i garnene. Fiskerne har kilometervis med garn i sjøen, som står ute i sjøen måned etter måned. Så fisken blir nok tatt med det samme den kommer inn mot kysten.
Ellers har det i det siste vært gode rekefangster. Begge de to reketrålerne på Dyrstad har fått bra med reker på revet de siste ukene når været har vært bra.
Jan Øystein Dyrstad med den nye tråleren "Rosenvoll" har fått over 1000 kg i ett eneste hal som er fra 6 – 8 timer. (Med to tråler).
Men med de mange og effektive båtene som er med i fisket, har de store fangstene som er tatt, gjort at det er satt kvoter og begrensninger de siste ukene, da markedet i Norge og Sverige er fulle, og prisene har vært veldig dårlige.
Det er mye fin sild å få på garna. Men det er ikke avsetning på den lenger, helt utrolig.
Mens en for noen år siden kunne fiske sild i store mengder og levere på laget i Mandal, er det nå helt slutt, ingen vil ha den lenger. Tror ikke noen vil ha lukten av stekt sild på kjøkknet lenger. Den er veldig fin til spekesild, så sett i gang å salt.
Men torsk til jul vil folk ennå ha, så vi håper at den også i år vil gå i trollgarnet.
Vel møtt til ny fiskekeprat i det nye år 2004.
God Jul og godt nyttår.

Registering og måling av hummer
har foregått i nærmere 60 år på Skjernøy. Martin og Alf Pedersen Valvik begynte allerede 1940 årene med registrering og måling for forskningsstasjonen Flødevigen ved Arendal. Og i dag er det Herman og Sverre Gunnar Syvertsen på Ytre Farestad og Arnt Otto og Trygve Ånensen på Dyrstad som har dette arbeidet her ute på øya nå. All hummer store og små blir samlet så forskerne fra Flødevigen kan telle og måle og kjønnsbestemme hummeren. Så blir all småhummeren kastet ut igjen.
Dette bildet ble tatt i Dyrstadstranda i høst. Vi ser en av forskerne fra Flødevigen i arbeid, mens Marie Therese Ånensen fra Dyrstad noterer kjønn, lengde osv.

SKJERNØY KAPELL

Litt om ungdomforeningens arbeid. Høstens aktiviteter på kapellet har vært mange. Ungdomsforeningen har hatt møteuke med Knut Svein Dale i begynnelsen av okt. Det var godt besøkt hver kveld. Krabbefesten er blitt til skalldyrsfest. Den var fint lagt opp med selvbetjening av krabber som var veldig fine, og blåskjell og reker. Dette smakte fortreffelig. En fin kveld, det gjaldt både mat, underholdning og åndelig føde.
Kveldsbibelskole har det også vært igjen i høst. Det har helst vært tunge emner, (med døden i fokus) men tror alle deltagerne på det tre kveldene fikk noe igjen. De som foreleste var res. kap. Håkon Borgen, prost Sigurd Skjelsbekk og Per Ivar Farestad. Alle var dyktige til hver sin oppgave som de fikk lagt fram på en fin måte. Frammøtet på disse tre kveldene har vært ca: 15 - 19 stykker.
Kveldsbibelskolen vil forsette med tre kvelder utpå nyåret, med annet emne. Så vell møtt da.
Kosekveld den 28. november var en finkveld. Adventpynta border, god ertesuppe og kaker. Komiteen hadde virkelig lagt seg i selen. Benedikte Skogen holdt andakt hvor hun hadde tatt utgangspunkt i et av eventyrene til H. C. Andersen.
Nå ser vi fram mot jul og de det innebærer. Søndag 7. des. ble jula sunget inn i samarbeid med Ungdomsforeningen og menighetsutvalget.
I år blir det igjen **juletrefest den 28. des.** (Det var ingen i fjor på grunn av jubileumsfest i januar.)
Søndagskolens juletrefest blir som vanlig dagen etter kl 17.00.
Årsmøtet i Ungdomsforeningen blir januar.

Å. Aa.

Vi synger julen inn.

Søndag 7. des. Den var lagt opp av menighetsutvalget med god hjelp av U.F. og søndagskolen. Det var lagt mye arbeid i innøving av sanger og div. og det ble servert hjemmellaget bakverk. Det møtte fram 110 stykker av stort og smått. Det var rene julefesten. Det begynte med at de minste barna kledd i hvite kapper med glitter rundt hodet kom inn og sang Lucia sangen. Så sang de flere sanger oppstilt ved alteret, og de tente de to adventslys. Så ble det sunget en del julesanger. Britt Turid Madsen spilte orgel og sokneprest Per Ragnar Haraldstad holdt en kort andakt. Sju barn kom fram og hver for seg spilte de på forskjellige instrumenter. Det var to som spilte gitar og sang, det var tre av dem som spilte piano, en spilte saksofon og en fiolin. Dette var flott, de var gode til å spille og synge.
Randi Ullestad leste en fortelling, og hvor tre av jentene var med å dramatiserte. Det var en fin ettermiddag, en kom i riktig julestemning.

Kvinneforeningens utlodninger.

Vesterøya hadde utlodning fredag 17. okt. I år gikk en rundt med forhåndsalg av lodd, så det kom inn mer enn tidligere år - hele 16.000 kr. Det var ellers som vanlig mange gevinster og ganske godt besøkt.
Østerøyas kvinneforening hadde utlodning lørdag 15. nov og det kom inn ca: 15.000 kr. Det var godt besøkt og for første gang ble det loddet ut hummer. Her var det også mange fine gevinster, så medlemmene gjort et fantastisk arbeid. Inntektene går som vanlig til sjømannsmisjonen og N.M.S.

Årsmøte og utlodning i Skjernøy Helselag 02.12.03.

28 personer inkl. styret fant veien til kapellet denne kvelden, og i Oddbjørgs sykefravær var det Kari som ønsket velkommen. Vi sang "Gjør døren høy" i anledning advent, og så leste Janne årsmeldingen, og Bodil redegjorde for regnskapet. Kari pratet om Helselagets framtid, og ytret ønske om frivillige i styret eller til å hjelpe oss med hyggestunder. En frivillig meldte seg til å hjelpe til, og det er vi glade for. Men det er fremdeles ledig plass i styret, så hvis noen melder seg frivillig ...
Oddbjørg legger inn årene nå, etter 35 år i Helselaget, derav 28 år som leder.
Bodil og Jonna var på valg, og begge tok gjenvalg.
"Valget" av leder ble enkelt, det ble applaudert til at Kari og Kjellaug deler på ledervervet. Kari leder hyggestunder/fest, og Kjellaug ordner med posten. Styret er da: Kari og Kjellaug som ledere, Janne som nestformann og sekretær, Bodil som regnskapsfører, og Jonna.
Kari leste så noen "bevingede ord" fra boken "Livsglede" av Carsten Isachsen.
Bordverset ble sunget, og etter at vaflene og kaffien var fortært ble det loddsalg. Vi hadde fått inn 43 gevinster til åresalget, og kjøpt 6 gevinster til bøkene vi hadde gått rundt med. Åre- og loddsalg innbrakte kr 10.050, som vi er veldig fornøyde med.

Janne

P ORTRETTET.

Portrettet denne gang kommer fra Ytre Farestad: Det er Randi Ullestad som svarer på spørsmålene våre. Vårt første spørsmål er: ***Hvor er du født?***

Jeg ble unnfanget i Kamerun, men ble tilfeldigvis født i Norge, da familien var på snarvisitt i Årdal i Ryfylke, på min fars hjemsted. Det meste av barndommen tilbrakte jeg nesten uten klær på Afrikas røde og frodige jord der min far var misjonsprest. De fleste av mine venner var fulanere. Jeg pratet for det meste fulani og litt fransk, og levde stort sett i trærne.

Hvor har du bodd tidligere?

Som ungdom bodde jeg på Moi der min far var prest. Som voksen har jeg bodd lenge i Kristiansand der jeg også tok lærerskolen.

Sivilstand?

Jeg er gift med min kjære Bjørn, og har fire barn i alderen 8 – 15 år. Jeg er en stolt og takknemlig mor.

Hva synes du er fint med å bo på Skjernøy ?

Vi kom til Skjernøy i 1989 (på min 30 – årsdag!) – først og fremst fordi Skjernøy er et vakkert sted. Jeg glemmer ikke den flotte velkomstbuketten vi fikk av Ruth og Herbert når vi kom . (Gode naboer er gull verdt !) Etter hvert har jeg lært å kjenne mange flotte mennesker her på øya.. Her er så mange som har spennende historier å fortelle om stort og smått fra et mangfoldig liv i nær kontakt med naturen, stormene og menneskene...Jeg er blitt veldig glad i Skjernøy, for meg er dette en god plass å leve. Jeg nyter å gå turer på Fidja, og rundt Ystevåa. Naturen her gir meg både hvile og krefter, og havet gir meg lyst til å male.

Interesser? Hva setter du pris på ?

Jeg setter stor pris på å være sammen med barn. Barn har en livskraft, en glede og en ektehet som jeg fascineres av. De er kloke, små mennesker vi burde lytte mer til... Barn som tegner og leker er noe av det fineste jeg vet. Ellers elsker jeg alt som vokser og gror; både de store trærne, og novemberkaktusen i vinduet som blomstrer nå – og druene i hagen under det gamle epletreet vårt. Det betyr også mye for meg å være sammen med positive mennesker som ser muligheter i tilværelsen. Jeg tror sterkt og fast på godheten i menneskene, og jeg tror på det romslige, og inkluderende fellesskapet. Ellers synes jeg det er flott med alle de på Skjernøy som koser seg med å holde kulturlandskapet vårt i hevd. Jeg synes det er hyggelig at det stadig er hus som restaureres og får vinduer som passer.

Hva synes du om det lokale tilbudet til barn/unge/ voksne?

Jeg er imponert over alle de forskjellige tilbudene som finnes for barn og unge – særlig på kapellet. Vi har også hobbyklubben og et fremadstormende fotballag for guttet og jenter i alle aldre. Kafeen synes jeg er super. Jeg gir en blomst til de som har vært pådrivere, og til kafeegjengen som stadig står på. De fortjener også en blomst de som steller og ordner med kapellet og grendehuset, som holder det så fint både ute og inne og på fotballbanen. Revygruppa må jeg også nevne, jeg gleder meg allerede til våren !

Det jeg kunne ønsket meg, var et mer åpent tilbud til ungdom – "en plass å være " et par kvelder i måneden. Ellers er det dårlig med busstilbud til byen. Det burde vært kveldsbusser fra Mandal på uke-dagene.

Hvordan ønsker du at øya skal se ut i framtiden?

Det viktigste er at vi engasjerer oss i fellesskapet og fortsetter med å bry oss om hverandre og ta hensyn til hverandre, slik vi er vant til. Dette må dyrkes og alltid være i fokus. Vi må bli mer bevisst disse kvalitetene fordi de betyr noe for oss i hverdagen. Så håper jeg vi kan utvikle noen arbeidsplasser på øya- jeg tenker særlig i forhold til kvinner. Jeg ønsker flere aktiviteter på det flotte grendehuset vårt- med åpne tilbud for folk i alle aldre, og særlig ungdom.

Og to små ønsker til slutt : En volleyballbane ved fotballplassen, og en årlig, åpen konsert i november på kapellet med alt fra orgelmusikk til diktlesning der øyas barn og voksne bidrar.

Randi forteller videre i ca: 5 år drev hun barnehage hjemme på ytre Farestad. Huset ble også bygd ut for dette formålet. Det var så herlig å se barna som trivdes så veldig her ute. Det å fiske krabber i stranda var helt topp. Hun forteller at hun hadde stor glede å drive med de små.

Hun startet først med 8 flyktningbarn, det meste var det 10 barn, da var det også en assistent med fra Kosovo.

Senere ble det også barn fra øya med så det var ca: halvt om halvt.

Fors. neste side.

Nå driver Randi med kulturskole på Grendehuset, og har holdt på i to år. Det er barn som driver med tegning og maling.
Det er to grupper, en fra 7 – 10 år og en fra 10 – til 14 år. Det er mange barn som møter opp på disse samlingene, og det er også et godt alternativ isteden for å reise inn til Mandal.
Det som barna teiner og maler blir en del stilt ut, både på grendehuset og noen ganger i Mandal. Det er faktisk en utstilling i gang nå på grendehust. Vi ønsker Randi lykke til videre i arbeidet med barn!!!!

Elgjakt.

Elgjakten ble avholdt lørdag 11.okt. i fint høstvær, og med stor deltakelse. Ca: 40 stykker i tallet med stort og smått. Første jaget som gikk fra Dyrstad og Skjernøysund mot Sundsdalen var "tomt".
Etter en solid matpause i Lyngheia ovenfor Juvik, startet det andre jaget fra Berge mot Sundsdalen, og her fikk en føling med det rette dyret, en ung okse. Denne ble felt midt oppe i Bergeskauen av Evert Knutsen. Derfra ble den dradd med hånd ned til Reimert Berges vei, og så videre med traktor til Bergstø.
Elgoksen veide 176 kg. Det ble kun observert dette ene dyret, men senere ble det observert 3 eller 4 dyr samtidig.
Så bestanden ser ut til å holde seg bra.

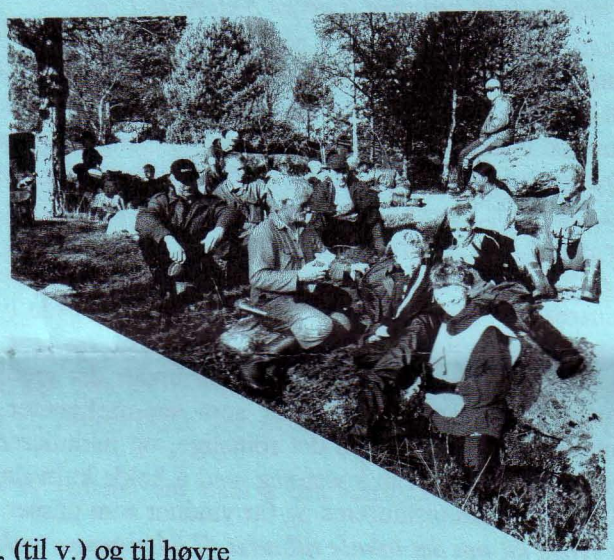

Evert Knutsen ved hodet av elgen som han felte, (til v.) og til høyre en del av elglaget som har kaffepause.

Status fra Arealgruppa.

Vi jobber fortsatt med å lage et nytt utkast til lokalplanen for Skjernøy med kart og tekstdel. Arealgruppa hadde møte med Romedal i Mandal kommune 20.11.03. Vi fikk svar på spørsmål og drøftet diverse problemstillinger. Noen av gårdene må ha gårdsmøter før den endelige planen blir lagt fram på et allmøte innen utløpet av mars 2004.
Det har vært en del utskiftninger av gårdsrepresentanter i arealgruppa. Representantene består i dag av:

		Varamedlemmer.
Ytre Farestad	Jon Tore Øien	Svein Berge
Nedre Farestad	Sverre Gabrielsen(leder)	Terje Jørgensen
Rosnes	Rolf Sandvik	Gerd Jacobsen
Berge	Tønnes Berge(leder)	Halvdan Jentoft
Skjernøysund	Arne Kristian Pedersen	Terje Bydahl
Dyrstad	Jan Øystein Dyrstad	Agnethe Kjellin
Valvik	Åshild Aalvik	Karin Abrahamsen (sekretær)

Representantene i kloakkgruppa fra Dyrstad og Valvik:
Eivind Syvertsen og Karin Abrahamsen

Åshild Aalvik og Karin Abrahamsen.

Grendehuset.

Det har vært mye utleie i høst. Særlig mot helgene. Det drives også kulturskole for barn, det har vært fotballturnering, der drives det også arbeidstue for barn og det drives hobbyklubb i kjelleren. Arbeidstue og hobbyklubben har holt på i veldig mange år.
Kafeen her vært i sving siden sept. med kafee-dager annenhver onsdag, fram til 26. nov. Da det var avslutning før jul med utlodning. Da var det godt framøte og det var også veldig mange å fine gevinster.
Til sammen i høst er det kommet inn ca: 12 – 13000 kr på kafeen og utlodningen. Pengene skal gå til nye border. Ellers er nå økonomien tilfredstillene da lånene er nedbetalt, og det har også kommet inn en god del på utleie. Dette er svært gledelig, hvem skulle ha trodd dette når utbyggingen startet for få år siden.
Vi får opplyst at kafeen vil starte opp igjen over nyttår, og en håper på bedre fremmøte da. Det har for det meste vært de samme som møter opp hver gang. Nå ønsker en også at mange andre også møter opp til koselig samvær.

Valvik har fått ønskebrønn!!!

Som sikkert flere av leserne har registrert, har det i løpet av høsten dukket opp en ønskebrønn i Valvik-krysset (gården). Vi som er bosatt i Valvika er veldig stolt over den nye "severdigheten" og ønsker å gi en honnør til idé skaperen og byggmesteren.
På gårds-møte 28.mai i år, foreslo Sigurd Aalvik og sette opp en ønskebrønn og skilt for "Valvik". Beboerne i Valvik synes det var et positivt og flott forslag og planleggingen ble satt i gang øyeblikkelig. Vi skulle holde en liten utlodning på vår årlige sommerfest i stranda for å finansiere materialene. De frammøtte skulle bli oppfordret til å ta med en gevinst på under kr 50,- Det var full oppslutning fra hyttefolk og fastboende. Vi sier tusen takk til flott idè og arbeid til Sigurd. Kanskje det er en idè flere gårder kan ta etter?

Karin Abrahamsen.

SALVE LODS!

En beretning om Salve Evertsen Farestad!

Del 2. Avslutning. Fors. fra forrige nummer.

Til stor undren, ja kanskje litt skuffelse hist og her, blev lodserne dømt kun til fengsel på vann og brød. Der var nok endel brummen og mumlen mellom de herrer sakførere og andre jurister om den ungdommelige fullmektigs juridiske modenhet. Men da amtmannen acignerede (*anerkjente*) dommen, måtte de herrer forstemme. Værst er det at, alle kystens lodse, alle som en ville med glede gå i ilden for fullmektigen, Kristen Udvigen kanskje unntatt. Særlig var vennskapet sterkt og trofast fra Salve Lods side. Mang en smellfed revtorsk, og mang en kurv med hummer braktes av Salve inn på fullmektigens kjøkken, som årene gikk, og regelmessig avsluttes handelen med en dram og et stykke smør og brød inne i stuen, der det etterhånden blev mere og mere folksomt. Salve sto der på sin plass ved døren, omgitt av små lyshårede tilhørere, mens han på fullmektigens oppfordring fortalte om storm og sjøgang der ute, om den hårde streven med det vekslende utfall. Stundom kom Salve uten varer , kun for å fortelle "*far*", som han bruke å kalle fullmektigen, om hvorledes den prektige engelske brigg var bjerget om natten, eller hvorledes han hadde manøvrert med fullriggeren, men som dog rente seg på land. Det fremgikk alltid av hans ellers meget beskjedne beretning at Salve alltid var den som våget seg lengst ut. Når fullmektigen for eksempel kunne spørre etter de ander lodser, om de ikke var med for å hjelpe, kom det hoderystende fra Salve. "*Å nei far! Det var ikke væir for dem i mod*". "*Men du selv Salve? Er du ikke for dristig?*" "*Nei, e skal sei han far at her i disse farvann kan aldri sjøen gå så høy at den som kjenner han og kan bakse henne fram på rette måte, kan klare det. E har aldri sett verre veir her oppe en, at e har våge me ud. Men den gang e for i langfart nere i Bescayabukten og ute i selve havet, da så e det som var formeget for skjøyta.*" Den svære skikkelse stod med armene på knærne. Hodet med de sterke brune lokker, lutende fremover og øynene lynte skarpt nedover den spisse værbitte nase, og når han stod og fortalte om sin ville ferd i den skrøpelige båt, mellom brølende bølger, da minnede han granngivelig om en svær sjøfugl, som gav våkne akt på livet. Stundom gjorde han en gestus som klarte han pynten, med alle sanser spente. Blikket spendt og armen dirrende av kampens anstrengelse, og så stilnet det av igjen, som i smult vann og Salve endte med et; "*Å jo far! En må ha øynene med seg, skal en bjerge livet, når det kniber som verst*".Salves bedrifter ryktes det langveis omkring. Mens det fra andre kanter hørtes om medalje og ordensbånd til Norske lodse, lød ingen sådan beretning om Salve Lods, enda hans heltegjerninger tidt og ofte stod at lese i de store blader. Fullmektigen var nemlig en skrivende kar, og Salves beretninger inne i stuen fant veien langt utover de fire vegger. Fra takknemlige rederier, både uden og innenlands kom smukke gaver og pokaler og klingende mynt til Salve. Men fra kongen kom der intet, uaktet fullmektigen etter et nytt ekstra vågestykke sendte lange brev inn til selve departement. Når slikt kom på tale, da la der seg en sky over Salves åpne trekk. Han rystet på hodet og sa med sin sørgmodige røst; "*Å nei, di kan vel ikje hedre den der har vært i lovens straff*". Og så gikk han helst, eller vendte talen på noe annet. Det kom så rolig og stille, men dypt innefra lød det som en hulkende underdønning i Salves brede bryst. Og det var ikke fritt for at den lille fru måtte vende sine blå øyne bort derved. Og undertiden når fullmektigen korsede seg for Salves bedrifter, og spurte hvorledes han dog turde våge seg så lang ut med skjøyta, da kom der så dyp klang i Salves stemme; "*Han skal minnes, at den som grovelig har syndet mot Gud og landets lover, han får bøde som best han kan*".

Fors. neste side.

Mange år var forløpene, da etterretningen om den; "*Allerga*" av Drammen, en stor bark der forlisede i Mandals leden, den 21 oktober 1874, på Hjelmen, utenfor Dyrstadstrannen, satte alle sinn i bevegelse. Et par dager etter forliset satt Salve i fullmektigens stue og fortalte om sitt fortvilede forsøk på å berge skipet. Været hadde nok ikke denne gangen vært for andre, og Salves faste mannskap, sønnen Gjert og svigersønnen Peder Endresen, hadde plendt nektet å følge ham. "*E gjør nå skjøyten klar allikevel. guttene og kvinnfolkan stod på land og skrek over brenningene, At e ikkje måtte gå ud. Ja så var det lige som det bed på mig, de ord i konas munn. At det er syn å friste Herren i slikt et veir. Men så, så e den svære stolte skuta stod rett inn i mod sjærene, og så ropte Peder med det samme til mig; Å svigerfar, du får så ikke større ros for strevet (allikevel) heller! Men så blev e galen. E to i nakken på både Peder og sønnen min, og han kan vide, var der ikke mange pustninger før mi var langt til havs. For jubel hadde jei nu ikke ventet heller da*". Imidlertid hadde anstrengelsene strannet på at hele mannskapet hadde drukket seg død drukne[1]. (Noe som ikke er så usedvanlig under slike omstendigheter – min anmerkning).

Alle overdristige krysninger Salve gjorde rundt skipet, det hjalp ikke, og til sist måtte han bare se at klarre seg selv ut av brenningene i det samme som barken røk mot fjellet i sprakende stumper. "*Hadde det hvert en eneste fornuftig mann om bord, skulle jeg ha klart henne så fint i havn, men det var sørgelig! sørgelig!*" (Seile henne inn Hellersøy fjorden – min anmerkning). Det viste seg, at Salves seilas denne gang hadde hvert mere vågelig end vanlig, rent overnaturlig mente mange - og fullmektigen sendte et stort brev til departementet.

****

Fullmektigens vinduer vender ut mot Fiskebryggen, og der nede samlede seg om formiddagen alt hva byen eide av liv og interesse. Langs bryggekanten lå fiskerne og ved både i elven fiskekistene med levende fisk. En langsom fyr stod midt opp i varene, og langet opp til tjenestepikene med spann og kurver på armen. Pruten, veksling og latter. Langt oppe i elven lå Danmarks jaktene med korn, eller med smågriser, stuet sammen som melsekker nede i rommet, gryntende - hvinende, mens de lempes fra hånd til hånd etter svansen. Oppe på bryggen gikk byens borgere, noen med fiskehank i hånden. Her nede de møttes, som på børs, drøftende dagens tema, imellom deres verdige klynger vrimlet tjenestepiker og skipsgutter, de siste med krambod i luen. Langt oppe i gaten, stod ostemannen ved sin disk, under solseilet, omgitt av mysostlystne unger, der alle skulle ha prøver hjem, og som med brennende blikk iakttok ostemannen, som sirlig og netthendt delte ½ merker i to lige dele, med sin messingtråd.

I vinduene hos fullmektigen lå fire lysende små fjes med nasene flatklemt mot vindusglasset. Der måtte være noe ekstra på ferde siden de små øyne stirret så forventningsfullt utetter. Innenfor i stuen stod bordet dekket med vinkaraffler og kaker. Rundt bordet gikk kommunens kåme menn i snippkjole og hvitt, og lille frue hadde det meget travelt. Der er de, ropte de fire i vinduet. Alle på en gang, hver på sit tungemål, i skole og nedover fra 10 til 4 års tungeferdighet. Selskapet gikk til vinduene. Nede ved trappene landet just en losdssjekte, og i land steg Salve og hans bitte lille krumbøyde kone, mens to yngre menn ble sittene igjen. Paret begav seg oppover bryggen. Kort etter kom kokkepiken inn og meddelte at Salve lods og hans kone stod der ute. Bed dem å ta av seg og komme inn. Med megen undren over det forsamlete selskap trådte Salve inn. Konen gjemte seg bak ham og mumlet; "*Å ere fædst!*". Der var tydelig vis noget i gjære. "*Godag, far! Han har sendt bud etter oss og her kommer vi begge to*". Der hilsedes fra alle kanter og en høytidelig stillhet inntrådte mellom alle de forsamlete herrer, der stod i en halvsirkel foran lodsen og hans hustru og fullmektigen rustede med en pakke og et stort brev, kremtede og begynte; "*Kjære Salve, min gode gamle venn! Jeg har sendt bud etter dig og din hustru, og jei har bedt disse herrer være tilstede for å ta i mot dere, fordi det er blitt meg forunt, å bringe dig en glede, og det er oss alle her forsamlet en glede, å delta i denne din glede. Kjære venn, vi fører alle et strevsomt liv, og mang en gang kan det synes oss som der blev det med strevet, uten videre frukt. Herom behøver jeg ikke å belære dig. Thi du vet kanskje best av oss alle hva livets strid vil si, og du har prøvet den strid tit og ofte uten fryktsomhed, for kort tid siden din kjekke kamp mot storm og sjø. Men du har da også mang en gang selv den ringeste lykke og velsignelse fremfået av ditt arbeide. Dette kunne vel være dig lønn nok. Dog, vi mennesker trenger til oppsummering, til lyst og iver i vår livsgjerning, å møtes med våre medmenneskers takk og velvilje, vi tar det som en naturlighet. Skulle det da hende, kjære Salve, at din takk skulle utebli, da bør vi ikke fortettes i vårt sinn, men vente tålmodig og ikke svikte vårt mål, trykt håpe på den takk og lønn som er den beste og som ikke vil utebli, den vi går i møte hist oppe. Jei kan, som den der kjenner dig så vel, gi dig det løfte Salve, at du har holdt ditt hode oppreist. Du har ikke sluppet ditt faste tak om skjøytens rorpinne. Skjønt jei tviler vel, at du har fått dig din verd av takk og lønn. Så vil jei da si dig Salve, at når jei nu har fått den glede å overbringe dig din velfortjente lønn, da er det dobbelt stort derfor! At du aldri har sviktet; Lods Salve Evertsen! Jei har å overbringe dei vår konges nådige hilsen, og overlevere dei hans kongelige belønning medalje for borgerdåd...*" Salve fikk et åpnet silkeforet etui med den blanke medalje stukket i sin barkede neve[2].

Han så på dem. Han så inn i fullmektiens, av velvilje lysende øyne. Han så på sin kone. Hun skalv over ansiktet, åpnet leppene og ville tale. En underlig lyd arbeidet seg frem fra hans bryst. Han stod litt og vaklet, men så vente han seg resolutt med etuiet i hånden ut gjennom kjøkkendøren. Hans kone tørket sine øyne i tørklesnippen og visket beroligende til den lille frue; "*Han kommer snart igjen*". Og så tørret hun hånden i det hvit lommetørkleet og bød den med pyntelig mine frem til fullmektigen med et; "*Takk og velsignelse*", hvorpå hun gikk halvkredsen rundt og tok hver mann i hånden, sist de fire som stod ved mors skjørt, og gjentok sitt; "*Takk og velsignelse*".

Etter at mannens brudd på former var rettet av den lille kone, kom han selv inn og rystet never og lykkønskedes fra alle sider og plasser, til sist tok han plass oppe i sofaen, med byens ordfører på den ene side og fullmektigen på den annen siden. Fruen hadde fra sine gjemmer funnet frem en sikkerhets nål og med den festet hun kongens blanke medalje i Salves kofte. Så gikk de mange herrer, og Salve og han kone, samt de to menn i skjøyten ble middagen over hos fullmektigen. Da endelig alt var gjort, liketil at lods konen hadde vert ute i bakrommet og iakttatt Nr 5 i vuggen, innskibbet de seg i skjøyten som snart stod utover mot elvemunningen. Det led mot aften da havet stod for dem. Den milde vårvinn fylte seilet og småbølgerne klukket under bådplankene. De satt stille alle sammen, den lille kone, Peder, Gjert og Salve selv ved roret, stille, så og så mot solen som sank bak Ryvingen, der speilede sig i det speilblanke hav og, lyste under den hvite virvlende måkes vinger over dem.

Jeg har fortalt om Salve Lods således som jeg husker ham og hans til og fra. Skulle jeg hist og her minnes feil, så har det ingen nød, han seiler ennu sin skjøyte mellom Mandalsledens klipper og skjer, og best beskjed kan man få av han selv. Kan hende han ennu minnes sine venner i fullmektigens stue, fast årene er runnen, og fra sit innerste gjemme hente kongens medalje frem til vitne og syn for sagen.

Fors. neste side.

Forfatter B. L. Nedskrevet av Chr. Pedersen Dyrstad - ca 1910.

[1] Min morfar, Christian Pedersen Dyrstad, var den gang da dette dramaet utspant seg like utenfor stuedøren hans, en 12 år gutt. Han var selv med på heien (Slotsborg i Valvika) og bivånte det drama som utspant seg på havet utenfor. Senere i livet møtte Chr. Pedersen mennesker som kunne berette den fulle sannhet om de forhold som hersket om bord og på "Allerga", og de rådende forhold i rederiet. Dette er opplysninger Chr. Pedersen lot forbli en hemmelighet, men han bekrefter at det var fyll om bord!

[2] Salve Evertsen, Farestad - mottok kongens fortjenestemedalje i sølv for borgerdåd i forbindelse med det vågestykket han utføret hin stormdag i forsøk på å redde skip og mannskap fra den visse død. Medaljen er i dag i famileins eie og oppbevares av Herbert Gundersen, Farestad.

Fullmektigen som omtales i artikkelen va høyst sannsynlig sorenskriver Bernt Lie, en vel ansett herre i Mandal by. Det var for øvrig ham som, da han overrakte ham Oskar II sin fortjenestemedalje i sølv etter dåden med "Alerga", spurte Salve om ikke vær og vinn kunne være så overhendig at han ikke kunne gå ut. Salves svar blev lenge husket; *"Det kan vel være, at han har vert så sver, at æ ikkje konne gåan. Men æ har aldri sett han så sver"*.
Sønn av Bernt Lie, forfatteren Jonas Lie, fikk høre om Salve Evertsen og hans bedrifter, og skal sener ha benyttet ham som modell for "*Skjernøylosen*" i romanen "*Rutland*".
Vi må imidlertid være klar over at det var et glansbilde vi har fått servet i ettertid om den Norske Lods. Virkeligheten var en annen – hvilket også artikkelen viser. (Sannhetsgehalten i denne har jeg for øvrig ikke sjekket – ennu).
Flere loser fra samme distrikt, som "Beint Los" og "Skjernøylosen" blev på omtrent samme tid bøtelagt for tjenesteforsømmelse og drikkfeldighet, men deres navn er det bare de skriftlige primærkildene som gir oss.
Ellers er det atskillige episoder hvor loven – personifisert i tollvesenet og losene var på kollisjonskurs. For å nevne en fra vårt lokale farvann;
Havnene og kyststripen for øvrig av ofte arene for spennende episoder. Etter loven skulle losene være tollspioner, en oppgave som ikke alltid kan ha blitt att like alvorlig: De hadde utmerket anledning til å smugle, som de første som møtte et fartøy fra utlandet. I rom sjø var lett å lempe varer over i losbåten uten at andre merket det. Selv om det ofte var tollstasjoner i uthavnene, virker det som om uthavnbefolkningen til tider har samarbeidet for å lure tolleren. Et I 1759 ville en skotsk skipper som lå i Kleven, kjøpe en skipsbåt han trengte av Peder Jonsen, Knud Pederse og Gabriel Jonsen. Han tilbød dem kontante penger, men losene vill heller ha betaling i brennevin. Smuglingen ble ordenett på en ganske utspekkulert måte. Knut Pedersen som skulle lose skotten til Kristiansand, hadde på forhånd avtalt med to tjenesjenert at de rodde bort til skotten og når denne lå ved Gismerøya. Jenten så gjorde og fikk om bord 80 liter med genever, før de rodde over til øya for å melke kuene. Tilbake i Kleven ble de tatt av tollerne. Skotten blev også tatt for å forsøkt å smugle ut skipsbåten av landet. Det var på denne tiden utførselforbud av mindre båter. Historien endte i rettsapparatet og er således tilgjengelig for ettertiden.

Med hilsen Svein B.

Kilde; Agder Historielag årstidskrift.

"Vi blar i arkivet"

Vi tar med litt fra våren 1970. jeg fant noe som kan glede oss her på Øen. "Børnetidene" fra 1880. Her står: "Til kretsbestyrelsen i Kr. sand er innbetalt kr 30.00 fra en liden forening på Stjernø ved Mandal, hvilket beløp om mulig ønskes anvendt som bidrag til løskjøbelse av et slavebarn, en pige ved navn Marie, og herfor leveres kvitering også i dette blad ifølge giverens ønske og efter opfordring fra nevnte krets styrelse."

Jeg syntes dette var et godt minne fra denne forening. Jeg husker godt da de talte om arbeidet, min mor og mine tanter. Det forekom meg også at de talte om denne Marie helt fram til 1894 årene. Det lille blad er funnet i et hus på Øyslebø. Det vil nok ha interesse for øyfolket.

E.P.W.

Fra sommeren 1970. Den 5. juli kom det melding om at en fullastet fraktefartøy lå å dreiv langt ute i sjøen syd av Ryvingen fyr, uten folk om bord. På Skjernøy lå det stasjonert en redningskøyte ved navn "Oskar Nibe" som skulle våke over fiskeflåten i Nordsjøen. (den gang hadde ikke redningskøytene helårs-stasjon) Redningskøyta gikk øyeblikklig ut og fikk brakt havaristen inn til Farestad hvor brannvesenet kom for å lense den. Havaristen bar navnet "Utnøringen" og var registrert i Kr. sand. Det så ut som om mannskapet hadde forlatt skuta i all hast, da det ikke var tatt med noen papirer. Det ble satt i gang ett storstilt leteapparat etter mannskapet utover dagen, inntil meldingen kom om at de var tatt opp av en russisk tråler tidlig på dagen, og senere overført til et russisk tankskip som sendte dem inn med losbåten fra Kr.sand.
Av sjøforklaringen i Mandal kom det fram at de hadde forlatt skuta da det så ut som den kunne synke, noe som den ikke gjorde. – Vil påstå det var noen uerfarene sjøfolk.

Smånytt fra øya.

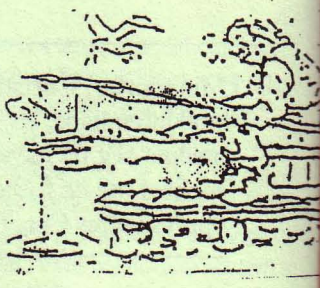

Kontingenten for 2004.

Det vil bli vedlagt en bankgiroblankett i dette nummeret til innbetaling av kontingent som er det samme som tidligere kr 60.00, og til USA S 10.00.
Pengene som kommer inn går til porto, (ganske mye) og innkjøp av utstyr. Til neste år er "Skjernøyposten" 35 år.

Befaring.

I forbindelse med kystsoneplanen ble det avholt befaring på Dyrstad den 13. november av folk fra Vest Agder Fylkeskommune. Store deler av syd - og vestsiden av Dyrstad er innlemmet ytre kystsone med strenge vernebestemmelser. Flere grunneiere har protestert mot dette.

Hønsetyv på Bergeneset.

På bergeneset hos Frank Ramsdal har det vært besøk av en ubuden gjest.
En mår tok livet av samtlige høns. Selv måtte måren bøte med livet i en felle noen dager senere.
Det er mye mår i skogen, og de er nok en større trussel mot alle slaks fjærkre enn reven. Når det er sporsnø er det ikke langt mellom sporene.

Tjuvtrekking av teiner.

Det har vært en del tjuvtrekking av krabbe og hummerteiner i sommer og høst. Det er områder rundt Færøy og inne i fjorden mot Kirkevika og Strømsvika, og på østsiden av øya rundt Vedeskjær og Hellesøy.
To søndager i hummerfisket var fiskernes teiner trukket og flere var kastet ut på dypere vann og måtte soknes opp, mens noen teiner var helt borte. De var ikke tatt av uvær, da sjøen var helt fin stille de to søndagene. Likeså tidligere i sommer da flere krabbeteiner forsvant, så fiskere pass på!!!!

Er dette fra elgjakta på Skjernøy?

En mann fortalte sin nabo at han hadde vært på elgjakt. Mannen: Jo – du skjønner jeg skjøt en elg på 500 meter. Naboen: Det var jammen en lang elg? Mannen: Nei – jeg skjøt en elg med gevær på 500 meter. Det var jammen et langt gevær. Mannen: Nei, nei – jeg skjøt en elg med gevær på 500 meters avstand. Naboen: Da var det jammen godt at ikke elgen skjøt først.....

Når det går mot jul tar vi

med en historie som sto i "Lindesnes", kanskje for rundt 30 - 40 år siden.
"En kjempetorsk ble for en tid siden tatt av fyrbetjent Egil Jacobsen på Ryvingen. Det må være bort imot "torske"- rekord, skulle en tro, for fisken veide 27 kilo. Bare rognen inne i den veide 3,4 kg, mens leveren veide 1, 3 kilo.
Når det dessuten fortelles at torsken var riktig fin i motsetning til hva som ellers ofte er tilfellet med så stor fisk."

Barnedåp i kapellet.

Søndag 5. okt. Barnets navn: Ruth-Amanda. Foreldre Beate og Gediminas Rudaityte. Beate kommer fra Ytre Farestad og de er nå bosatt i Mandal.

Innflyttere til øya.

Det er flyttet inn fem personer i huset til avdøde Marie Aalvik i Valvik. Huset har stått tomt i to år, og det er veldig greit at det er igjen er lys i vinduene.
Innflytterne som kommer fra Mandal er Mette Larsen og Martin Olsen med barna Brian, Marita og Joachim.
Vi ønsker dem velkommen til øya, og håper på at de vil trives sammen med oss her ute.

Løshunder i skjærgården.

Hvert eneste år gjentar det seg. Når saueierne tar inn dyra fra holmene om høsten, mangler det noen. Det er løshunder som har skylden.

Det er satt opp skilter på holmene men det ser ut til at mange ikke bryr seg.
Jan Harald Syvertsen har mistet en sau på Ryvingen i år mot fire i fjor, og Leif Jenssen har mistet fire sauer i år på Hellersøy. Leif forteller til "Lindesnes" at en druknet etter å ha blitt jagd, en annen brakk beinet. Han forteller videre at heldigvis finnes det også ærlige hundeeiere som melder fra når hunden har angrepet sauene.
Båndtvang på hunder gjelder hele året der det er bufe, både på Skjernøy og på holmene.

Bakerste Rekke: Gangen som onsdag deltok på årets Skjernøycup, der MK-trener Svein Hansen besørget dømmingen

Skjernøycupen 2003.

Onsdag 17. sept. ble Skjernøycupen aarrangert med et 50-talls fotball-glade 6 – 13 åringer.
MK's suksesstrener Svein Hansen var med som dommer. Det var spenning og fart og heiarop i de tre timene som cupen varte.
Det var aldersblandende lag fra Tregde, Harkmark og Skjernøy som møttes i vennskapelig kappestrid. Det ble spilt seks kamper. Det var to lag fra Skjernøy og ett fra Tregde og ett fra Harkmark. Det ene Skjernøylaget var best og vant to av kampene. Det ble avsluttet med ungdomskamp fra 14 år og oppover. Her var også Skjernøylaget best. Og grendehuskaffen var åpen, så de fremmøtte kunne gå inn å ta seg en matbit med kaffe, eller slå av en prat.

Vi vil gratulere

Barbara og Roy Tørresen som giftet seg 11. okt. og er nå bosatt i huset på Nedre Farestad. Barbara kommer fra Polen. Vi vil ønske henne velkommen til Skjernøy og håper hun vil trives sammen med oss her på øya.

Fra "Fedrelandsvennen."

Skriverhavens skole i Mandal har fått tillatelse til tilbygg på hytta på Rosnes av teknisk forvalting på betingelse av at det finnes en løsning som medfører at veien til nabo Norman Vågsvoll ikke sperres. Teknisk forvalting har foreslått at den nye veien kan knyttes til atkomsten til Normans bolig. Denne hytte og brygge er till-knyttet friarealet på Rosnes og er næreste nabo til Norman Vågsvoll.

Det har vært to hus til salgs i høst, det ene som tilhørte Ida og Atle Hjemdal og ligger lilke ovenfor kapellet er solgt, mens det andre som tilhører Åsmund Vinje og ligger på Dyrstad er fortsatt til salgs.

Været siden sist.

Høsten har vært mild, november måned den mildeste på mange år med dags-temperatur på mellom 5 og 10 grader. Men den var mørk trist og regnfull. Oktober var noe kaldere og det var noen netter med frost. Helt nede i – 5 til 6 grader. Det har jevnt over vært stille vind, noen ganger kuling men ingen høststormer til denne tid. Nå er vi i begynnelsen av desember, og det milde været holder seg fortsatt, men vi har sett sola noen ganger. Sola hjelper både på sinn og humør. I dag 10. des. er det + 8 grader, men mørkt og trist.
Nå går det jo mot slutten av år 2003 og siste nummer av "Skjernøyposten" for i år er klart.
Til neste år er som tidligere nevnt "Skjernøyposten" 35 år, og vi to Georg og jeg (Sigurd) har vært med hele tiden. Det har vært veldig interessant, tross noen ganger vanskelig å få nok stoff å skrive om. Øya er jo ikke så svær må vite. Men vi begynner jo å bli gamle. Selv var jeg 28 år da jeg begynte og Georg 37 år. Norvald begynte halvannet senere og hans oppgave var å skrive "stensiler" og føre regnskap.
Vi ønsker alle våre trofaste lesere en riktig **god jul og et like godt nyttår.** Vi møtes igjen i mars 2004.

Vi har kommet over en julesang som ble sunget mye før, men for oss flest er nokså utkjent.
Den har stått i Frelsearmeens sangbok fra 1916. Mel: I sangboken nr. 757. (Send ut, o Jesus kjær)

Nu klokker atter ringer ind jul med fred og fryd,
og baaren som paa vinger er kjær og kjendt den lyd.
Den vækker tusen tanker, der rører ved mitt sind;
paa hjertes dør de banker, vil gjerne slippe ind.

Saa høi er ikke borgen, saa lav ei hyttens tag,
at ikke nød og sorgen tar flugt en juledag.
Bak rigmands dør og inde i fattigmandens hjem,
der vil du sikkert finde et glimt fra Betlehem.

Kanhænde vil det svinde for rigdoms makt paany,
og sorg tilbage vinde sin plads ved næste gry.
Dog, i hvert hjertes indre, der eier fred med Gud,
vil julestjernen tindre og aldrig slukkes du.

Aarhundreder er gaaet, som tiden visket ud,
dog har den ei formaaet at tyste fredens bud;
det bud, at Jesus fødtes, blev lagt i krybben trang,
mens kor av engle mødtes og sang en julesang.